

Landsverneplan for spesialisthelsetjenesten (LVP Helse).

Felles retningslinjer for arbeidet med forvaltningsplaner, gjennomføring av vedlikehold og søknadspliktige tiltak for vernede byggverk og områder i helseregionene.

Dato: 11. oktober 2021

Versjon nr: 3.6

Utarbeidet av: Fagansvarlig for kulturminnesaker i Sykehusbygg HF.

Godkjent av: RHF-gruppa LVP Helse

0 Innhold

1 Forankring og formål	2
1.1 Kongeleg resolusjon	2
2 Roller og ansvar	2
2.1 Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)	2
2.2 Regionale helseforetak (heretter RHF)	2
2.3 Helseforetakene (heretter HF)	2
2.4 Felles ressurser (SBHF).....	3
2.5 Nettverkssamarbeid	3
2.6 Riksantikvaren (RA).....	3
2.7 Fylkeskommuner	3
3 Forvaltningsplaner	3
3.1 Utarbeidelse og godkjenning	3
3.2 Iverksettelse av tiltak før forvaltningsplan er ferdigstilt.	4
3.2.1 Tiltak knyttet til fredede eiendommer (verneklasse 1)	4
3.2.2 Tiltak knyttet til uregulerte, vernede eiendommer (verneklasse 2)	4
3.2.3 Tiltak knyttet til vernede eiendommer (verneklasse 2) regulert til etc	4
4 Tinglysing	4
5 Merking	4
6 Vedlikehold	4
7 Avhending	5
8 Fylkeskommunale og kommunale planer.....	5
9 Henvisning	5

1 Forankring og formål

Landsverneplanen for spesialisthelsetjenesten (LVP Helse) er utarbeidet på oppdrag fra og fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) og oversendt Riksantikvaren. Riksantikvaren (RA) vedtok forskrift om fredning av bygninger og anlegg i LVP Helse 16. februar 2012. Forankringen for LVP Helse ligger i *Kongeleg resolusjon av 1. september 2006* hvor bestemmelser om forvaltning av statens kulturhistoriske eiendommer er fastsatt.

1.1 Kongeleg resolusjon

Vedteken i statsråd 1. september 2006

- 1. Staten sine eigedommar skal forvaltast på ein slik måte at dei kulturhistoriske og arkitektoniske kvalitetene til bygningane vert tekne vare på og synleggjorde. Ansvar for dette ligg hos dei statlege eigedomsforvaltarene.*
- 2. Det skal lagast landsverneplanar for statlege kulturhistoriske eigedommar. Fagdepartementa er ansvarlege for at det blir utarbeidd landsverneplan(ar) i sine sektor(ar). Planen skal danne grunnlag for fredning i medhald av kulturminnelova, samt innehalde oversikt over dei eigedommane sektoren/verksemda i samråd med Riksantikvaren vil verne på annan måte.*
- 3. Det skal utarbeidast ein forvaltningsplan for kvart enkelt av staten sine kulturhistoriske eigedommar. Det kan lagast felles forvaltningsplan for grupper av bygningar der desse inngår i ei naturleg eining.*
- 4. Departementa er ansvarlege for at det vert utarbeidd landsverneplanar og forvaltningsplanar. I dei tilfella ansvaret for eigedomsforvaltninga er lagt til ein eller fleire underliggjande eller tilknytte verksemdar, skal forvaltninga av dei kulturhistoriske eigedomane takast opp i styringsdialogen mellom fagdepartementet og underliggjande eller tilknytt verksemd.*
- 5. Resulusionen trer i kraft frå og med 01.10.2006.*

Formålet med retningslinjer er å ha likelydende overordnede føringer og krav i arbeidet med LVP Helse. Den vidare oppfølging av dette arbeidet er blant annet å utarbeide forvaltningsplaner. Planene skal utarbeides for alle vernede byggverk/område, både forskriftsfredede i verneklasse 1 og byggverk/område i verneklasse 2.

2 Roller og ansvar

2.1 Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)

Fra Kongeleg resolusjon:

Departementa er ansvarleg for at det vert utarbeidd landsverneplanar og forvaltningsplanar. I dei tilfella ansvaret for eigedomsforvaltninga er lagt til ein eller fleire underliggjande eller tilknytte verksemdar, skal forvaltninga av dei kulturhistoriske eigedomane takast opp i styringsdialogen mellom fagdepartementet og underliggjande eller tilknytt verksemd.

HOD sørger for at ansvar og rammer for forvaltningen av sektorens kulturhistoriske eiendommer blir klargjort i relevante styrings- og oppdragsdokumenter.

2.2 Regionale helseforetak (heretter RHF)

RHF følger opp at retningslinjer og prosedyrer (handlingar) blir fulgt slik at vernede byggverk og områder blir tatt vare på i henhold til fredningsforskriften og landsverneplanen. RHF tilrettelegger tilgang til felles interne og eksterne ressurser. Det legges til rette for, gjennom region- og landsdekkende nettverksarbeid, oppbygging av kulturminnefaglig kompetanse i helseforetakene og i de regionale helseforetak.

2.3 Helseforetakene (heretter HF)

HFene er eier av eiendommene og ansvarlig for å overholde lover og forskrifter, herunder fredningsforskriften. HFene har ansvar for at det utarbeides forvaltningsplaner for vernede byggverk og vernede områder og at arbeidet følges opp i vedlikeholdsplaner. Det enkelte HF skal utnevne en ressursperson som har i oppgave lokalt å koordinere arbeidet med vernede byggverk/områder.

Ressurspersonen er også kontaktperson for HF-ekstern kommunikasjon (RHF, Sykehusbygg HF og øvrige eksterne ressurser) som vedrører vern.

2.4 Sykehusbygg HF (heretter SBHF)

SBHF har fått i oppdrag å besitte den spesialkompetanse innen kulturminnevern som sektoren er pålagt å ha. SBHFs fagansvarlige for kulturminner sikrer at sektorens forvalterrolle og -ansvar vedr. fredede og vernede objekter og områder ivaretas og utvikles med et landsdekkende perspektiv. Representanter for RHF og/eller HF skal sørge for at sektorens fagansvarlige for kulturminner blir innkalt med rimelig frist til saksforberedelse i møter eller annen dialog med kulturminnemyndighet.

Roller og ansvaret som fagansvarlig for sektorens kulturminner omfatter også kompetansehevende tiltak i sektoren og virkemiddelutvikling på feltet.

SBHF har videre ansvar for kvalitetssikring og tilgjengeliggjøring av helsesektorens kulturminner i kulturmiljøforvaltningens nasjonale database.

Ekstern rådgiverressurs: Det er etablert rammeavtaler med eksterne firmaer. Avtalene benyttes i faglige spørsmål der HFet selv ikke har tilstrekkelig kompetanse eller kapasitet ved utarbeidelse av forvaltningsplaner. Det enkelte HF foretar selv avrop på rammeavtalene ved behov.

2.5 Nettverkssamarbeid (RHF-gruppa LVP Helse)

Overordnet er det etablert et faglig nettverk med en representant fra hver av helseregionene som med bistand fra den kulturminnefaglige rådgiveren skal:

- gi råd til HFene i forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplaner, gjennomføring av tiltak på vernede objekter og vedlikehold samt kjøp av tjenester knyttet til nevnte områder.
- gi råd til RHFene i forbindelse med behandling av forvaltningsplaner, byggetiltak/avvik og salg som forutsettes forelagt RHFet og eventuelt Riksantikvaren/Helse- og omsorgsdepartementet.
- ivareta kompetanseutvikling på RHF-/HF-nivå herunder formidle/dele kunnskap om kulturminnefaglige spørsmål og utarbeidelse av maler for forvaltningsplaner mm.

Det faglige interregionale nettverket koordineres av SBHF og rapporterer til det interregionale AD-møtet.

2.6 Riksantikvaren (RA)

RA er direktoratet for kulturminneforvaltning og er klageinstans for vedtak etter kulturminneloven fattet i fylkeskommunene. RA kan fatte nytt fredningsvedtak.

2.7 Fylkeskommuner

Fylkeskommunene er forvaltningsmyndighet for søknadspliktige tiltak på fredede bygninger og anlegg i statlig eie og har dispensasjonsmyndighet.

I lokale og regionale plansaker er det, i henhold til oppgavefordeling innen kulturminnevernet, fylkeskommunen som skal påse at kulturminneinteresser blir ivaretatt i planprosessen.¹

¹ Jf. rundskriv T-4/92: *Kulturminnevern og planlegging etter plan- og bygningsloven.*

I Oslo er det RA som har innsigelsesmyndighet i plansaker. Dette fordi kulturminnemyndighet og planmyndighet ikke kan være den samme. (Byantikvaren i Oslo er en etat i Oslo kommune.)

3 Forvaltningsplaner

3.1 Utarbeidelse og godkjenning

HOD har i foretaksprotokoll 25. januar 2010 gitt RHFene ansvaret for at det utarbeides forvaltningsplaner for vernede bygg i HFene. Arbeidet forestås av byggets eier (det enkelte HF). Forvaltningsplanen skal inneholde en faglig forankret omtale av hvordan vernede eiendommer skal forvaltes, driftes og vedlikeholdes for å ivareta verneverdiene. Forvaltningsplanen skal redegjøre for hva som er vanlig vedlikehold og hva som er søknadspliktige tiltak. Planen bør omtale om det foreligger planer for utvikling, evt. avhending av det vernede objektet. Forvaltningsplanen skal utarbeides etter antikvariske prinsipper og inneholde detaljerte registreringer og dokumentasjon av hver enkelt bygning/uteområde, samt tydeliggjøre når rett kulturminnemyndighet skal kontaktes. Forvaltningsplaner utarbeides etter felles malverk.

Forvaltningsplaner forelegges SBHF før godkjenningsprosess i HF/RHF.

Deretter sendes planer til nødvendig beslutning og implementering i eget foretak iht retningslinjer gitt i det enkelte regionale foretak.²

Endringer i forvaltningsplaner følger samme rutine som etablering av planer.

3.2 Iverksettelse av tiltak knyttet til fredede og vernede eiendommer.

Prosedyrebeskrivelsene i punktene 3.2 – 3.2.3 beskriver spesielle rutiner for verneobjekter med bakgrunn i LVP Helse og supplerer dermed tiltakshavers normale kontakt med byggesaksmyndighet (behandling av byggemelding).

I utgangspunktet klargjør forvaltningsplanene hva som er vanlig vedlikehold og dermed fritatt for søknadsplikt. Tiltak utover løpende drift og vedlikehold som berører fredede og vernede byggverk og områder, slik som større vedlikeholdsarbeider, ombygging og påbygging, skal saksbehandles i sektoren.

3.2.1 Tiltak knyttet til fredede eiendommer (verneklasse 1)

Saksgang og ansvar:

HFet oversender dokumentert tiltaksbeskrivelse til SBHF for vurdering – med kopi til RHFet.

SBHF vurderer om det faglige interregionale nettverket skal konsulteres.

SBHF oversender sin anbefaling til fylkeskommunen.

Fylkeskommunen fatter beslutning.

Riksantikvaren er klageinstans.

3.2.2 Tiltak knyttet til uregulerte, vernede eiendommer (verneklasse 2)

Saksgang og ansvar:

HFet oversender dokumentert tiltaksbeskrivelse til SBHF for vurdering – med kopi til RHFet.

SBHF vurderer om det faglige interregionale nettverket skal konsulteres.

SBHF oversender sin anbefaling til RHFet.

RHFet fatter beslutning.

² I Helse Midt godkjennes forvaltningsplaner av adm. dir. etter fullmakt fra styret

I Helse Vest godkjennes forvaltningsplaner av styret

I Helse Nord har RHF-styret godkjent at HF styret fatter endelig beslutning av forvaltningsplan.

I Helse Sør-Øst godkjennes forvaltningsplanen VK 1 av HFet selv.

3.2.3 Tiltak knyttet til vernede eiendommer (verneklasse 2) regulert til bevaring/hensynssone kulturminne iht plan- og bygningsloven (pbl).

Ansvar:

Hvis eiendommen er regulert til bevaring/hensynssone kulturminne iht pbl, er fylkeskommunens kulturminneavdeling (fylkeskonservator) kulturminnemyndighet og kommunen beslutningsmyndighet iht pbl. Hva som er søknadspliktig iht pbl fremgår av loven og reguleringsbestemmelsene.

Saksgang:

HFet oversender dokumentert tiltaksbeskrivelse til SBHF for vurdering – med kopi til RHFet.

SBHF vurderer om det faglige interregionale nettverket skal konsulteres.

SBHF oversender sin anbefaling til RHFet.

RHFet oversender søknad med sektorens anbefaling til kommunen – med kopi til fylkeskommunen og SBHF.

Kommunen fatter beslutning iht plan- og bygningsloven.

For bygninger/objekter/utomhusområder i verneklasse 2 skal fylkeskommunen ha saken til uttalelse/behandling dersom et er aktuelt å søke om riving.

3.2.4 Planer som berører sektorens fredede og vernede eiendommer iht plan- og bygningsloven (pbl).

Ansvar:

Jf dette dokumentets pkt. 2.7 er det fylkeskommunens ansvar å påse at kulturminneinteresser blir ivaretatt i planprosessen i lokale og regionale plansaker.

Se også pkt. 8.

4 Tinglysing

Vernet skal sikres som heftelse på eiendommen i grunnboken gjennom tinglysing og med henvisning til landsverneplanen og tilhørende forvaltningsplan.

Heftelser med hjemmel i kulturminneloven tinglyses av Riksantikvaren.

5 Merking

Alle bygg og anlegg, forskriftsfredede (verneklasse 1) og i verneklasse 2, skal merkes med godt synlig skilting. Merkingen skal utformes etter felles nasjonale retningslinjer utarbeidet av de regionale foretakene i felleskap, jf. *Felles retningslinjer for skilting av eiendommer som inngår i LVP Helse (med eksempler)* på www.lvph.no

6 Vedlikehold

HFet skal sikre nødvendig vedlikehold av vernede byggverk/område, integrert i det generelle vedlikeholdet, og innenfor godkjente budsjettammer.

Vedlikeholdsplaner utarbeides og baseres på tilstandsanalyser utført etter Norsk standard for tilstandsanalyse (NS 3424). Det utarbeides en samlet plan for hele bygningsmassen. Vedlikehold av vernet areal utføres som beskrevet i forvaltningsplan for det aktuelle bygget.

Søknadspliktige tiltak forelegges angjeldende RHF og SBHF for vurdering og eventuell videresending til fylkeskommunen. SBHF har ansvar for å sende sektorens anbefaling til RA. SBHF vurderer om det faglige interregionale nettverket skal konsulteres.

7 Avhending

Ved salg av fredet byggverk/område (jf verneklasse 1), skal helseforetaket – før salg gjennomføres – utarbeide forvaltningsplaner og informere kulturminnemyndigheten (fylkeskommunen) om salget. Kulturminnemyndigheten sikrer da vernet ved tinglysning som en heftelse på eiendommen. Alle salg skal meldes til og behandles av RHFet på et tidlig tidspunkt i prosessen. Salgsprosessen kan starte når det foreligger tilbakemelding fra RHFet. RHFet har ansvar for å underrette kulturminnemyndigheten tidlig i salgsprosessen med bakgrunn i informasjon om salg gitt av HFet.

8 Fylkeskommunale og kommunale planer

LVP Helse er det overordnede og styrende dokumentet for vern av byggverk og områder innen helsesektoren i Norge. Den omfatter fredede byggverk og utomhusområder (verneklasse 1), som er sikret gjennom *Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer*, samt byggverk og utomhusområder i verneklasse 2.

Dersom det i lokale planprosesser fremmes saker der verneomfanget avviker fra det som er fastsatt i departementets plandokument (*LVP Helse*), skal saken fremmes for RHFet til behandling før evt. oversendelse til HOD.

9 Henvisning

Landsverneplan for helsesektoren (LVP Helse), er utarbeidet av Helse- og omsorgsdepartementet, med hjemmel i Kongelig Resolusjon av 01.10.2006, se:

http://www.regjeringen.no/nb/dep/fad/dok/veiledninger_og_brosjyrer/2006/forvaltning-av-statens-kulturhistoriske-.html?id=476622

For omfanget av vern, med tilhørende dokumentasjon, vises til: <http://lvph.no>